

I nådesriget? Det er nok højt oppe et sted. Meget højere oppe end russersputnikken og stjernerne. Farten går af mig, jeg bliver stille i benene, nu går jeg pænt og benøvet. Hvor er mor klog, for det om nådesriget har hun sikkert vidst, lige siden hun var barn. Hvordan skal jeg nogen sinde blive som hende, når jeg ikke engang tør spørge om mere? Jeg mærker humøret synke og trækker huen dybt ned i panden" (s. 25).

Naturen indgår som en vigtig del af Kajsas verden, og titlen på bogen "Elsket af rævene i skoven" antyder, at naturen er en nøgle til at forstå Kajsa. Under et religiøst stævne, som forældrene er aktive deltagere i, går Kajsa ind i skoven, og som i et eventyr møder hun en dreng, der virker udfordrende og gådefuld, men samtidig også dragende på hende pga. hans væsen og de pirrende historier, han fortæller om Bobbaræks, der iflg. opslag på nettet "stammer langt tilbage i tiden fra, og blev brugt til at skræmme børn fra at gå hen til steder hvor det var farligt at lege". Det er interessant, at Kajsa som et kristent opdraget barn ikke afviser sin egen historie. At drengen spørger, om hun vil lytte, gør fortællingen endnu mere pirrende, især fordi Kajsa lader sig friste. Men naturen betyder langt mere for Kajsa, fordi hun også opfatter den som et stec, hvor man kan søge tilflugt og leve, hvis ens verden bryder sammen. Hun minder om den Paw, som mange børn læste om i serien om Paw - en serie, som Tory Gredsted skrev i 1950'erne om drengen, der havde svært ved at tilpasse sig det danske samfund. Han var søn af en sydamerikansk indianerkvinde, og som en flugt og en desperat udvej søgte han tilflugt i skoven.

Første del slutter med, at Kajsa skal i skole, og dermed er en vigtig del af hendes liv slut. Hun modsætter sig på det bestemteste at skulle i skole, fordi hun har et billede af skolen, som virkelig må have virket afskrækkende: "Skolen har en stor skrammet port, der er lukket. Så ved jeg, børnene er inde. Hvis de er ude, kan man se ind og høre dem ind og ud. Så når de kommer, så kommer de med en masse smækker lussinger. Jeg har hørt en klokke ringe derinde og set blege børn styrte ud ad porten. Engang så jeg en dreng komme haltende ud. Han havde sikkert fået tæsk med spanskkrøret. Der skal mor aldrig få mig ind" (s.22). Heldigvis møder Kajsa, der naturligvis begynder i skolen, en anden og mere moderne form for pædagogisk forståelse.

I romanen skildrer Karin Shakoov også flere kulturhistoriske spændende episoder. Udover det religiøse stævne møder vi bl.a. brandvæsenet, der skal slukke en af de forfærdelige brande, som ikke har været ualmindelige på øen, bornholmernes møde med de københavnske turister, københavnernes nuderne, et 10-års forretningsjubilæum, hvor Bennys Danseorkester skal levere musikken og en begravelse. I anden del viser Karin Shakoov, hvordan Kajsas forældre mister kunder, fordi der kommer en ny og mere moderne bagerforretning. Vi hører også om den skepsis, der er over for selvberjeningstanken. I baggrunden er der små glimt og nedslag i diskussionen om russerne, som havde besat Bornholm i slutningen af verdenskrigen. Mindet herom lever stadig. Og de døde russere i deres grave spørger i Kajsas bevidsthed. Men den kolde krig fylder ikke særlig meget i Karin Shakoors fortælling.

Bogen starter med fortællingen om Kajsas oplevelse af et bornholmsk stormvejr. Fortællingen kan tages for pålydende som en fortælling om, hvordan man på Bornholm kan opleve et stormvejr, når det raser og udfolder alle sine voldsomme kræfter, men den kan også forstås som et varsel om, at Kajsas liv vil blive stormfuldt. Romanen er også en fortælling om, at alt det, som hun har taget for givet, viser sig at bygge på løgn og bedrag, fordi nogle af de voksne ikke har haft modet til at sige sandheden. Det er denne problematik, som Karin Shakoov udfolder i anden del af romanen. Allerede som barn har Kajsa en fornemmelse af, at der er noget galt, men hun tror, at der en fejl ved hende, men hun kan ikke sætte ord på, hvad det er. Det er en refleksion, som dukker op flere steder i bogen, og må opfattes som en ledetråd i forståelsen af romanen om Kajsa.

I bogens kolofon kan vi læse, at romanen er en revideret udgave af forfatterens roman Russerunge, der udkom i 2016. Jeg skal ikke gå ind i en diskussion om forskelle og ligheder, men nøjes med at slå fast, at slutningen i "Elsket af rævene i skoven" er langt mere tilfredsstillende end slutningen af Russerunge. Desuden var det en god ide at ændre titlen. Da bornholmsk dialekt indgår i bogen, er det en god ide med den bornholmske ordliste sidst i bogen. Forsiden er en grafisk bearbejdning af maleren Edvard Weies maleri, En allé, ca. 1931. Maleren er en af de store og betydningsfulde bornholmere, og det er derfor naturligt at vælge et af hans billeder. Men jeg forstår ikke, hvorfor man ikke har valgt et af Weies billeder fra Christiansø, eller man kunne have valgt en anden af de klassiske bornholmere som Høst eller Olaf Rude. Alligevel er der kommet et smukt og vellykket resultat ud af bearbejdningen.

"Elsket af rævene i skoven" er en bog, som jeg kun kan give mine bedste anbefalinger. Den fortjener at blive læst af alle, men isærdeleshed også af dem, der har besøgt Bornholm, og som gerne vil forsøge at trænge dybere ned i og forstå bornholmsk identitet.

Det er en meget stor fornøjelse at fordybe sig i Karin Shakoors sproglige ækvilibrisme og formåen, når det gælder om at skildre personer, begivenheder og samfundsdynamikker, og når det gælder de lyriske og poetiske naturoplevelser. At skrive herom ud fra en lille piges synsvinkel, får os til at opleve alle disse ting med en velgørende umiddelbarhed.

[Historie-online.dk, den 23. november 2022]

← Forrige artikel (<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/romaner/sange-om-stilhed-og-hjem>)

SE RELATEREDE ARTIKLER

SIGNE (ROMAN) – SIGNES HJEMKOMST (ROMAN) – DEN TYSKE HEMMELIGHED ... (DVD)

VIOLINMAGEREN

KNACKER OG ENKELAND

(<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/romaner/signe-roman-signes-hjemkomst-roman-den-tyske-hemmelighed-dvd-2608>) (<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/romaner/violinmageren>)

(<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/romaner/knacker-og-enkeland>)

Museumsnunre 19: Julestads og Julepynt
Ole Mortensen fortæller om julenumre

(<https://www.historie-online.dk/temaer-9/artikler-51-51/museumsnunre/museumsnunre-19-julestads-og-julepynt>)

Julegaveidé fra Krigsmuseet
Krigshistoriske foredrag og fadøl

(<https://www.historie-online.dk/nyheder-og-aktiviteter-2-2/julegaveid-fra-krigsmuseet>) (<https://www.historie-online.dk/nyheder-og-aktiviteter-2-2/juleferie-paa-historie-online>)

Juleferie på Historie-online.dk
Juleferie fra 21. december

[online.dk/nyheder-og-aktiviteter-2-2/juleferie-paa-historie-online](https://www.historie-online.dk/nyheder-og-aktiviteter-2-2/juleferie-paa-historie-online)) (<https://www.historie-online.dk/nyheder-og-aktiviteter-2-2/tv-tips-uge-50-2022>)

TV-tips, uge 50, 2022
Bl.a. på tur i OrienteXpressen

[2-2/tv-tips/tv-tips-uge-50-2022](https://www.historie-online.dk/nyheder-og-aktiviteter-2-2/moselig-i-egedal)) (<https://www.historie-online.dk/nyheder-og-aktiviteter-2-2/moselig-i-egedal>)